

Vraag & Antwoord

Specialisten in het vreemdelingenrecht geven antwoord op vragen uit de praktijk.

Wanneer ben ik mijn Nederlandschap verloren?

1. Casus

De casus betreft een man die in 1966 in Paramaribo is geboren en in Nederland is opgegroeid. Bij het onafhankelijk worden van Suriname in 1975 verbleef de man met zijn vader in Nederland, alwaar zij hoofdverblijf hadden. Op grond van artikel 6 van de Toescheidings Overeenkomst Suriname behield de man daarom zijn Nederlandse nationaliteit. Na een studie in de VS is hij in mei 2003 naar Suriname teruggekeerd om een bedrijf te starten. In 2002 schreef hij zich in de Nederlandse gemeente in waar familie van hem woonde, waardoor de wettelijke 10-jaarstermijn voor automatisch verlies van Nederlandschap werd gestuit. Na verlenging van zijn paspoort en rijbewijs schreef hij zich weer uit.

Hij heeft in mei 2003 de Surinaamse nationaliteit aangevraagd en die verkregen. Hij blijft in Suriname wonen. Vervolgens heeft hij zijn paspoort gedurende een periode van 11 jaar niet meer verlengd. Hij heeft twee in Suriname geboren kinderen van 10 en 14 jaar en beseft dat hij zijn paspoort heeft laten verlopen en dat het wel handig is dat de kinderen ook de Nederlandse nationaliteit hebben. Is de Nederlandse nationaliteit van de man verloren gegaan door het verlopen van zijn paspoort en wat zijn de gevolgen hiervan voor de nationaliteit van zijn kinderen?

2. Regelgeving

De relevante regelgeving over verlies Nederlandschap is te vinden in artikel 15 en 16 Rijkswet op het Nederlander-schap (RWN), in de Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten Nederland – Suriname (TOS)¹ en in artikel 7 van het Europees Nationaliteitsverdrag (EVN).

Op grond van artikel 15 lid 1 onder a gaat het Nederlander-schap voor een meerderjarige verloren indien hij vrijwillig een andere nationaliteit verkrijgt. Op grond van artikel 15 lid 2 onder a gaat artikel 15 lid 1 onder a niet op voor de verkrijger die in het land van die andere nationaliteit is geboren en daar ten tijde van de verkrijging zijn hoofdverblijf heeft.² De Hoge Raad overwoog dat deze bepaling ook van toepassing is in het geval sprake is van statenopvolging

en destijds nog geen sprake was van een ander land en andere nationaliteit.³

Op grond van artikel 15 lid 1 onder c RWN gaat het Nederlandschap voor een meerderjarige verloren indien hij tevens een vreemde nationaliteit bezit en tijdens zijn meerderjarigheid gedurende een ononderbroken periode van tien jaar in het bezit is van beide nationaliteiten en zijn hoofdverblijf heeft buiten Nederland.

Uit de toelichting bij artikel 15 lid 1 onder c RWN in de Handleiding voor de toepassing van de RWN (Handleiding) blijkt dat aan de volgende cumulatieve voorwaarden moet zijn voldaan wil het Nederlandschap verloren gaan op deze grond:

1. bezit naast het Nederlandschap van een andere nationaliteit;
2. gedurende tien jaar onafgebroken hoofdverblijf buiten Nederland;
3. gedurende die tien jaar in bezit van beide nationaliteiten;
4. meerderjarig gedurende die tien jaar.

Wordt aan deze voorwaarden voldaan dan kan het Nederlandschap toch niet verloren gaan indien:

- a. men in het buitenland in een dienstverband met Nederland verblijft. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld een dienstbetrekking bij een internationaal orgaan van de Verenigde Naties;
- b. of de echtgenoot of geregistreerd partner heeft een dergelijke dienstbetrekking;
- c. of de persoon is voor de afloop van de 10 jaar periode in het bezit gesteld van een verklaring omtrent het bezit van het Nederlandschap, den wel van een reisdocument of Nederlandse identiteitskaart in de zin van de Paspoortwet, artikel 15 lid 4 RWN⁴.

Als dag van verstrekking geldt de datum van afgifte in het reisdocument, een voor iedere burger duidelijk en goed vindbare datum. In incidentele gevallen kan worden onderzocht op welke datum vlak voor de afgifte datum door de paspoortautoriteiten intern is besloten om het paspoort te laten produceren. In zeer incidentele gevallen kan de tienjaarstermijn dan gestuit worden op de beslisdatum om het paspoort ten behoeve van de Nederlander te laten

1 Toescheidingsovereenkomst inzake nationaliteiten Nederland – Suriname, 25-11-1975, ve00000004.

2 Protocol 2 bij Verdrag van Straatsburg.

3 Zie HR 26-6-2015, nr. 14/03881 JV 2015/234, ECLI:NL:HR:2015:1749, ve15001161 en H.A. Ahmadali, Uitspraak uitgelicht. Beperking verlies Nederlandschap bij vrijwillige verkrijging van een andere nationaliteit', A&MR 2015-9/10, ve15002250.

4 Artikel 61 BVVN bevat nadere regels met betrekking tot de in artikel 15 lid 4 RWN bedoelde verklaring omtrent het bezit van het Nederlandschap.

produceren. De volgende termijn loopt dan wel af op de afgiftedatum van het paspoort.
In artikel 16 RWN is geregeld wanneer het Nederlandschap van een minderjarige verloren gaat. Op grond van artikel 16 lid 1 onder d. verliest de minderjarige het Nederlandschap als zijn vader of moeder het Nederlandschap verliest op grond van artikel 15 lid 1 onder c RWN.

Artikel 2 TOS bepaalt dat het verkrijgen van de Surinaamse nationaliteit verlies van de Nederlandse nationaliteit tot gevolg heeft. Artikel 3 luidt: De Surinaamse nationaliteit verkrijgen alle meerderjarige Nederlanders die in Suriname zijn geboren en op het tijdstip van de inwerkingtreding van deze Overeenkomst in de Republiek Suriname hetzij woonplaats, hetzij werkelijk verblijf hebben. Artikel 6 luidt: Behoudens het in het tweede lid bepaalde volgen minderjarigen de nationaliteit van hun vader of, indien deze overleden of wettelijk onbekend is, die van hun moeder, dit geldt alleen voor kinderen geboren voor inwerkingtreding van de TOS.⁵

In artikel 7 aanhef en onder e EVN is als verliesgrond vermeld 'het ontbreken van een effectieve band tussen de Staat die Partij is, en een onderdaan die zijn gewone verblijf in het buitenland heeft'.

3. Toepassing regelgeving op de casus

Zoals genoemd in de casus, behield de man in 1975, na de onafhankelijkheid van Suriname, de Nederlandse nationaliteit op grond van artikel 6 TOS. In 2003 verkreeg hij alsnog de Surinaamse nationaliteit met behoud van de Nederlandse nationaliteit op grond van artikel 15 lid 1 onder j o 15 lid 2 onder a RWN. Hij heeft namelijk zijn hoofdverblijf in Suriname en kan zich beroepen op het arrest van de Hoge Raad van 26 juni 2015,⁶ waarin de Hoge Raad overwoog:

'De in artikel 15 lid 2, aanhef en onder a en b, RWN omschreven bescherming tegen het verlies van het Nederlandschap komt ook toe aan een meerderjarige Nederlander die vrijwillig de nationaliteit van een nieuwe soevereine staat verkrijgt en – op het grondgebied van die staat is geboren voordat het een zelfstandige en soevereine staat werd, en ten tijde van zijn naturalisatie zijn hoofdverblijf in die nieuwe soevereine staat heeft (het geval bedoeld in artikel 15 lid 2, aanhef en onder a, RWN), dan wel – als minderjarige gedurende een onafgebroken periode van tenminste vijf jaren zijn hoofdverblijf heeft gehad op het grondgebied van die staat voordat het een zelfstandige en soevereine staat werd (het geval bedoeld in artikel 15 lid 2, aanhef en onder b, RWN).'

Op grond van artikel 5 Surinaamse nationaliteitswet ging voor de invoering van art 15 lid 2 RWN op 1 april 2003 het

Nederlandschap verloren bij vrijwillige verkrijging van de Surinaamse nationaliteit. Aangezien de man in mei 2003 de Surinaamse nationaliteit verwerft, geldt voor hem artikel 15 lid 2 RWN. Hij is immers geboren in Suriname en hij heeft daar zijn hoofdverblijf ten tijde van de verkrijging van de Surinaamse nationaliteit.⁷ Ook al heeft Suriname Protocol nr. 2 bij het Verdrag van Straatsburg niet ondertekend, op grond waarvan de uitzondering uit artikel 15 lid 2 RWN niet van toepassing zou zijn, niettemin heeft de Hoge Raad in eerder genoemd arrest overwogen dat in een dergelijke situatie artikel 15 lid 2 RWN wel van toepassing is.⁸ Hij voldoet aldus aan de voorwaarden van het bezit van een andere nationaliteit naast het Nederlandschap. Hij heeft verblijf sinds 2003 in Suriname en heeft sinds 2003 onafgebroken langer dan 10 jaar zijn hoofdverblijf buiten Nederland gehad. Al die tijd bezat hij beide nationaliteiten. Ten slotte was hij meerderjarig gedurende die tien jaar. Hij voldoet dus aan de voorwaarden voor verlies van de Nederlandse nationaliteit.

Hij heeft geen dienstbetrekking met Nederland in het buitenland en zijn echtgenote ook niet. Hij heeft de afgelopen 10 jaar geen verklaring omtrent bezit Nederlandschap gevraagd of zijn paspoort verlengd. De Nederlandse minderjarige kinderen van de man, die overigens in Suriname zijn geboren en daar hebben verbleven, hebben op grond van artikel 16 lid 1 onder d RWN door het verlies van het Nederlandschap van hun vader hun Nederlandschap verloren.

Het argument van de man dat iedereen toch weet dat hij een band heeft met zijn familie in Nederland gaat niet op. Ten eerste werkt het verlies van rechtswege en doet de gezinsband of de nauwe band met Nederland niet ter zake. Ten tweede heeft de Hoge Raad⁹ in 2015 geoordeeld dat artikel 7 aanhef en onder e geen rechtstreekse werking toe komt. Mogelijk dat de zaak Tjebbes voor het HvJ EU, waarin op 12 juli 2018 een conclusie is gewezen, verandering in de zaak kan brengen¹⁰ – daar kom ik later op terug.

4. Verdere ontwikkelingen

De afgelopen jaren heeft het onderwerp verlies van het Nederlandschap van rechtswege wegens langdurig verblijf buiten het Koninkrijk en buiten de EU¹¹ de gemeden bezig gehouden. In 2016 verscheen, naar aanleiding van vijfhonderd klachten, een rapport van de Nationale ombudsman (No).¹¹ De No overwoog dat burgers mogen verwachten dat de overheid hen actief, adequaat en tijdig informeert over mogelijk verlies van het Nederlandschap, dit gebeurt echter niet altijd.

In het rapport oordeelde de No dat de overheid tekort was geschoten. Hij deed de volgende aanbevelingen:

- Zorg voor goede algemene voorlichting over de nationaliteitswetgeving in binnen- en buitenland;
- Zorg voor manieren om juist de mensen die het aangaat actief en gericht te informeren, bijvoorbeeld

5 HR 5 juni 1987 (ECLI:NL:HR:1987:AD3201, NJ 1988, 134), zie voor een casus van een kind geboren na inwerkingtreding TOS, Rb Den Haag 1-9-2017, C/09/511886, HA RK 16-277 ECLI:NL:RBDHA:2017:10166, ve17002246. Zie over de relevantie van de TOS: A.M. van Melle, 'Surinaams, Nederlands – of geen van beide', *A&MR* 2013-5/6, ve13001357.

6 Zie HR 26-6-2015, nr. 14/03881 *JV* 2015/234, ECLI:NL:HR:2015:1749, ve15001161 en H.A. Ahmadali, 'Uitspraak uitgelicht. Beperking verlies Nederlandschap bij vrijwillige verkrijging van een andere nationaliteit', *A&MR* 2015-9/10, ve15002250.

7 Toelichting par. 1.2 Handleiding RWN bij artikel 15-1-a.

8 Zie Handleiding RWN, par. 1.3.1 bij artikel 15-1-a.

9 Hoge Raad 27-03-2015, nr. 14/01858, *JV* 2015/259 m.nt. G.R. de Groot, ECLI:NL:HR:2015:761, ve15000973.

10 HvJ EU, 12-07-2018, C-221/17 (Tjebbes), ECLI:EU:C:2018:572 – Conclusie A-G, ve18002920.

11 De Nationale ombudsman 10-05-2016, 2016/045, Rapport *Verlies Nederlandschap*, ve16000919.

door alle mensen die zich uitschrijven uit de gemeente in verband met emigratie een informatiepakket te verschaffen over onder meer verlies van het Nederlanderschap;

- Voorkom dat mensen tegen hun wil en zonder het te weten hun Nederlanderschap verliezen;
- Zorg ervoor dat mensen bij wie dit is gebeurd een mogelijkheid van herstel krijgen;
- Voorkom dat mensen onevenredige inspanningen hoeven te doen om hun Nederlanderschap te behouden.

Naar aanleiding van het rapport zijn op 20 mei 2016 Kamervragen gesteld. De minister deelt het oordeel van de No niet en verwijst naar de informatie op de site van de Rijksoverheid. Toegezegd wordt de aanbevelingen te onderzoeken en te kijken waar het beter kan.¹² Op de vraag of artikel 15 lid 1 onder c RWN in lijn is het met Europees Nationaliteitsverdrag, antwoordt de minister op een later moment bevestigend.¹³ Tevens wordt geopperd om personen via een systeem voor gerechtigde kiezers in het buitenland te informeren, meerdere keren wordt verwezen naar het wetsvoorstel dat op dat moment in de EK ligt. In de wijzigingsnota bij het wetsvoorstel¹⁴ werd opgenomen dat de verliestermijn zou worden verlengd van tien naar vijftien jaar. Naast het sneuvelen van de verlenging van de naturalisatie termijn van vijf naar zeven jaar sneuvelde hiermee ook de verlenging van de verliestermijn in de EK. De termijn blijft dus op tien jaar staan.

In juni 2018 werden opnieuw vragen gesteld. De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid antwoordde in september 2018¹⁵ dat een aanvullende optieregeling, om oud-Nederlanders die op grond van artikel 15 lid 1 onder c RWN het Nederlanderschap zijn kwijtgeraakt gedurende één jaar de mogelijkheid te bieden het Nederlanderschap te herkrijgen, door de EK is verworpen. In het regeerakkoord zijn geen afspraken opgenomen om oud-Nederlanders nadere

mogelijkheden te bieden de Nederlandse nationaliteit te herkrijgen.

5. Zaak Tjebbes

Op 19 april 2017 werden door de ABRvS¹⁶ prejudiciële vragen gesteld aan het HvJ EU over de verliesbepalingen in de RWN en de gevolgen die dat zou hebben voor het EU-burgerschap¹⁷ en dat van de kinderen van EU-burgers in de zaak Tjebbes. In juli 2018 heeft A-G Mengozzi een conclusie¹⁸ genomen in deze zaak: artikel 20 VWEU en artikel 7 Handvest moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich niet verzetten tegen wettelijke bepalingen als artikel 15 lid 1 onder c en lid 4 RWN. Verder moeten artikel 20 VWEU en artikel 24 Handvest aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen wettelijke bepalingen als artikel 16 lid 1 onder d en lid 2 RWN, op grond waarvan een minderjarige die tevens de nationaliteit van een derde land bezit, behoudens uitzonderlijke gevallen, de nationaliteit van zijn lidstaat en daarmee de hoedanigheid van burger van de Unie van rechtswege verliest als gevolg van het nationaliteitsverlies van zijn ouder.

Antwoord

De man is zijn Nederlanderschap verloren na 10 jaar verblijf buiten Nederland. Mocht het Hof van Justitie in de zaak Tjebbes oordelen dat artikel 16 lid 1 onder d en lid 2 strijdig zijn met artikel 20 VWEU en artikel 24 Handvest EU, dan zou deze verliesbepaling waarschijnlijk buiten toepassing worden gesteld in een casus als deze. In dat geval zal het arrest van belang zijn voor de nationaliteit van de kinderen. ◀

12 TK 2016-2017, KVR 8, 21-9-2016, Kamervragen over Rapport Nationale ombudsman *Verlies Nederlanderschap* – Antwoorden, ve16001693.
 13 Brief MvBuZa en MvBZK 3-10-2016 aan NO met reactie op rapport *Verlies Nederlanderschap*, ve18006182.
 14 TK 33852, 7 – RWN – 14-09-2015, Wijziging ter verlenging termijnen voor verlening Nederlanderschap en enige andere wijzigingen – Nota van wijziging, ve15001566.
 15 TK 2017-2018, 3105, Kamervragen over voorstellen ter modernisering van het nationaliteitsrecht – Antwoorden, ve18005928.

16 ABRvS 19-04-2017, 201504577/1/A3 e.v. – prejudiciële vragen, *JV* 2017/124, ve17000773, ECLI:NL:RVS:2017:1098.
 17 Zie over EU-burgerschap en nationaliteitswetgeving: N.C. Luk, 'Unieburgerschapstrein blijft doorrijden. Over de groeiende invloed van Unieburgerschap op het nationaliteitsrecht van lidstaten', *A&MR* 2018-6/7, ve18002725.
 18 HvJEU, 12-07-2018, C-221/17 (Tjebbes), ECLI:EU:C:2018:572 – Conclusie A-G, ve18002920.